

NARA+20:

PAR MANTOJUMA PRAKSI, KULTŪRAS VĒRTĪBĀM UN AUTENTISKUMA KONCEPTU

Atsaucoties uz 1994.gada Nara Dokumenta par Autentiskumu panākumiem, nosakot principus respektēt un cienīt kultūras un mantojuma daudzveidību visā pasaulē, un izvēršot konceptus par kultūras vērtību un autentiskumu mantojuma praksēs;

Apliecinot sabiedrības dalības, sociālās iekļaušanas, ilgtspējas prakšu un starppaaudžu atbildības mantojuma saglabāšanā nozīmību;

Apzinoties esošos kultūras mantojuma saglabāšanas un novērtēšanas izaicinājumus, kas radušies no globalizācijas, urbanizācijas, demogrāfiskajām izmaiņām un jaunajām tehnoloģijām;

Atzīstot kopienu tiesības uzturēt un nodot to sevišķās kultūras izpausmju materiālās un nemateriālās formas;

Balstoties uz starptautiskām konvencijām un hartām, un paveiktā darba akadēmiskos un profesionālos forumos kopš Nara Dokumenta izstrādes, kas ir palīdzējis izvērst kultūras mantojuma vērienu un uzsvērt kultūras konteksta un kultūras daudzveidības nozīmību;

Kultūras Lietu Aģentūra (Japānas Valdība), atzīmējot Nara Dokumenta 20.gadadienu, ierosināja virkni ekspertu tikšanos sadarbībā ar Kjušu Universitāti, lai izvērtētu un mācītos no Nara Dokumenta piemērošanas mantojuma ievērojamu vietu identifikācijā un pārvaldībā praktiskās pieredzes pēdējos 20 gados. Šis Nara+20 teksts, balstīts uz Himeji Rekomendācijām, identificē piecus galvenos savstarpēji saistītos jautājumus, kas izceļ prioritizētās darbības, ko plašāka kopiena un ieinteresētās puses attīstīs un izvērsīs globālā, nacionālā un vietējā kontekstā. Šie teksti tiks papildināti ar ziņojumiem no Nara Dokumenta Tikšanās 20.gadadienas.

1. Mantojuma procesu dažādība

Kā Nara Dokuments norāda, autentiskums atšķiras atkarībā no kultūras konteksta, kultūras mantojuma koncepts pats pieļauj dažādas formas un procesus. Pēdējos 20 gados mantojuma pārvaldības un saglabāšanas prakses ir aizvien vairāk ņēmušas vērā sociālos procesus, kas rada, izmanto, interpretē un sargā kultūras procesus. Papildus, sociālos procesus un autentiskuma izpratnes ir ietekmējuši jauni radušies mantojuma piekļuves un piedzīvošanas veidi un tehnoloģijas.

Ir nepieciešams turpmākais darbs par metodoloģijām, lai novērtētu šo kultūras formu un procesu plašāko spektru, un dinamisko savstarpējo saistību starp materiālo un nemateriālo mantojumu.

2. Kultūras vērtību evolūcijas ietekme

Nara Dokuments atzīst, ka kultūras mantojums piedzīvo ilgstošu attīstības procesu. Pēdējos 20 gados šīs evolūcijas atzišana ir radījusi izaicinājumus mantojuma pārvaldībai un ir novedusi praktiskus pie jautājuma par universālo saglabāšanas principu spēkā esamību.

Turklāt, šajā periodā auglīga kopienu iesaste mantojuma procesos ir radījusi jaunu vērtību pieņemšanu, kas iepriekš nav tikusi atpazītas. Šīs izmaiņas prasa vērtību identificēšanu un autentiskuma noteikšanu, pamatojoties uz periodisku izvērtējumu, kas pielāgo uztveres un attieksmes izmaiņas laika gaitā, nevis vienu novērtējumu.

Ir nepieciešama labāka izpratne par procesiem, kas ļauj periodiski novērtēt autentiskumu.

3. Vairāku ieinteresēto personu iesaiste

Nara Dokuments piešķir atbildību par kultūras mantojumu konkrētām kopienām, kas to ir radījušas vai aprūpējušas. Pēdējo 20 gadu pieredze ir uzskatāmi parādījusi, ka kultūras mantojums var būt dažādos veidos nozīmīgs plašākam kopienu un interešu grupu klāstam, kas šodien iekļauj arī virtuālās, globālās kopienas, kas nepastāvēja 1994.gadā. Šī situācija tiek tālāk sarežģīta ar atzīšanu, ka indivīdi var vienlaikus būt vairāk nekā vienas kopienas biedri, un ar varas nevienlīdzību starp ieinteresētajām personām, ko bieži ir noteikuši mantojuma tiesību akti, lēmuma pieņemšanas mehānismi un ekonomiskās intereses. Tie, kuru pilnvarās ir izveidot vai atzīt mantojuma avotu nozīmību, vērtību, autentiskumu, izturēšanos un izmantošanu, ir atbildīgi par visu ieinteresēto personu iesaisti šajos procesos, neaizmirstot par kopienām ar mazu balsi vai bez balsis. Mantojuma profesionāļiem ir jāiesaistās tādos kopienu jautājumos, kas var ietekmēt mantojumu.

Ir nepieciešams turpmāks darbs par metodoloģijām, lai identificētu kopienu tiesības, pienākumus, pārstāvjus un iesaistes līmeņus.

4. Konfliktējošas prasības un interpretācijas

Nara Dokuments aicina respektēt kultūras dažādību gadījumos, kad kultūras vērtības atrodas konfliktā. Pēdējos 20 gados ir kļuvis redzams, ka konkurējošas mantojuma vērtības un nozīmes var novest pie šķietami nesamierināmiem konfliktiem. Lai risinātu šādas situācijas un izšķirtu mantojuma strīdus, ir nepieciešami uzticami un caurspīdīgi procesi. Šiem procesiem būtu nepieciešams, ka konfliktējošās kopienas piekrīt piedalīties mantojuma saglabāšanā pat tad, kad nav panākama sapratne par tā nozīmību.

Ir nepieciešams turpmāks darbs par vienprātības veidošanas metodēm mantojuma praksē.

5. Kultūras mantojuma loma ilgtspējas attīstībā

Nara Dokuments sevišķi nerisina kultūras un attīstības jautājumus. Tomēr pēdējos 20 gados plašu piekrišanu ir guvusi nepieciešamība ņemt vērā kultūra mantojumu ilgtspējas attīstībā un nabadzības mazināšanas startējīgās. Kultūras mantojuma izmantošanai attīstības stratēģijās ir jāņem vērā kultūras vērtības, procesi, kopienas intereses, un administratīvās prakses, vienlaikus nodrošinot taisnīgu dalību sociāli ekonomiskajos labumos. Kompromisi starp kultūras mantojuma saglabāšanu un ekonomisko attīstību ir jāuztver kā daļa no ilgtspējības jēdziena.

Ir nepieciešams turpmāks darbs, lai izpētītu lomu, ko kultūras mantojums var spēlēt ilgtspējīgā attīstībā, un identificētu kompromisu panākšanas un sinerģiju veidošanas

metodes ar mērķi, lai kultūras vērtības un kopienu intereses tiktu integrētas attīstības procesos.

Šī dokumenta mērķiem tika lietotas šādas galveno vārdu interpretācijas:

Autentiskums: kulturāli iespējama kvalitāte, ko asociē ar mantojuma vietu, praksi, vai objektu, kas satur kultūras vērtību; ir atzīta kā jēgpilna attīstošas kultūras tradīcijas izpausme; un/vai izraisa indivīdu starpā sociālu un emocionālu grupas identitātes rezonansi.

Saglabāšana: Visas darbības, kas radītas, lai saprastu mantojuma īpašumu vai elementu, zinātu, reflektētu un nodotu tā vēsturi un nozīmi, veicinātu tā aizsardzību, un veiktu izmaiņas tā, lai vislabāk saglabātu tā mantojuma vērtības pašreizējām un nākotnes paaudzēm.

Kopiena: Jebkāda grupa, kam ir kopīgas kultūras vai sociālās īpašības, intereses, un uztvere par pastāvīgumu cauri laikam, un kas sevi kādā veidā izceļ no citām grupām. Dažas no īpašībām, interesēm, vajadzībām un uztverēm, kas nosaka kopienas atšķirīgumu, ir tieši sasaistītas ar mantojumu.

Kultūras vērtības: Nozīmes, funkcijas vai labumi, ko dažādas kopienas piedāvē kaut kam, ko tās atzīst par mantojumu, un kas rada kultūras nozīmību vietai vai objektam.

Informācijas avoti: visi fiziskie, rakstītie, mutiskie, vai grafiskie avoti, kas ir pamatā dabas, specifiskas, nozīmes un kultūras mantojuma un to ietverošās kolektīvās atmiņas nodošanas izpratnei un novērtēšanai.

Ieinteresētā persona: Persona, grupa vai organizācija, kam ir īpaša interese par mantojumu balstoties uz īpašām asociācijām, nozīmēm, un/vai juridiskām un ekonomiskām interesēm, un kas var, vai kuru var, ietekmēt lēmumi, kas attiecas uz mantojumu.

Nara+20 tika izstrādāts angļu valodā un to pieņēma Nara Autentiskuma Dokumenta 20.gadadienas Sapulcē, kas notika Narā, Japānā, no 2014.gada 22.-24.oktobrim, pēc Kultūras Lietu Aģentūras (Japānas Valdība), Nara Prefektūras un Nara Pilsētas uzaicinājuma.